

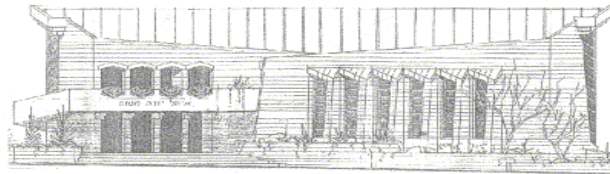
Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

עוגה מקמח מצה וקניידליך בערב פסח שו"ת עם רב הקהילה, הרב דוד ספקטור

שאלה:

Bichvod Harav,

Kevod Harav wrote in his Hilchot Erev Pesach pamphlet that one can use Matzah Mevushalet for Lechem Mishnah on the Seudah Shniyah on Shabat Erev Pesach.

Here are my questions:

- 1) I assume this means even after 9.54 am (Zman Isur Achilat Chametz)? If so why isn't Ohel Yonah having its regular Minyat Shacharit at 8:20?
- 2) Are the following items considered Matzah Mevushalet/Matzah Metugenet:
 - a) Matzah Rolls made as follows: Taking Matzah meal and putting it in a pot on the stove top where one cooks it in water while stirring it mixing in oil and salt. Then taking it out of the pot, mixing it with eggs and forming the shape of rolls, and then baking it in the oven?
 - b) "Matzah Brye" - Taking pieces of Matzah, mixing it with eggs, salt, sugar, maybe cinnamon, and frying it on the stove top in a frying pan.
 - c) Kenaidelach - Matzah balls.
- 3) Are there opinions that say not to use Matzah Mevushalet after Zman Isur Achilat Chametz? Why not?

תשובה:

- 1) מצה מבושלת בכלי ראשון מותרת, גם כלחם משנה אחרי זמן איסור חמץ (9.54) עד שעה עשירית (15.57). בבית-הכנסת אוהל יונה מנחם אכן מתקיים בשבת שחל בערב פסח מניין מוקדם ב-6.30 (ולא ב-8.20) לרוב הציבור שאוכל עד סוף זמן איסור חמץ (9.54) לחם, פיתות או מצה עשירה.
- 2א) "מצה-רול" הוא קמח-מצה שאפו שנית ואסור בערב פסח כמו שאסור לאכול מצה בערב פסח.
- 2ב) "מצה-ברייא" מורכב מחתיכות מצה שטיגנו בשמן וביצים מותר לאכול בערב פסח עד שעה עשירית (15.57).
- 2ג) "קניידליך" שעשויים מקמח מצה שבישלו מותר לאכול בערב פסח עד שעה עשירית (15.57).
- 3) אכן יש אוסרים בערב פסח מצה מבושלת כפי שכתב הרב שלמה קלוגר בשו"ת האלף לך שלמה חלק או"ח סימן שכב, מפני שיש טעם מצה במצה מבושלת: "מצה מבושלת אסורה בערב פסח דאף דאין יוצאין בה בפסח, לאו דאין בה טעם מצה, רק מכח דעל ידי הבישול אזיל ליה תורתא דנהמא (הלך לו צורת הלחם) ואין עליו תורת לחם, אך מכל מקום טעם מצה יש בו ולכך הוי כמו 'בצקות של נכרים' דאסור לאכלן מבעוד יום (בערב פסח) ... ולא כמו שכותבים האחרונים להתיר במצה מבושלת."

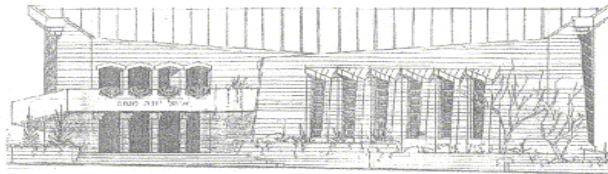
Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

מקורות התשובה:

- (1) אכילת מצה ופירורי מצה בערב פסח
(א) כותב הרמ"א או"ח סי' תע"ב, סעי' ב:
מצה **שיוצאין בה בלילה**, אסורים לאכול כל יום ארבעה עשר (ר"ן בשם הרמב"ם והמגיד פ"ו).
(ב) רמ"א שם: וקטן שאינו יודע מה שמספרין בלילה מיציאת מצרים, מותר להאכילו (תרומת הדשן סי' ז').
(ג) בטעם האיסור כותב המשנה ברורה סי"ק יא: אסור מדרבנן כדי שיהיה היכר לאכילתה בערב (רמב"ם).
(ד) זמן האיסור הוא לפי המשנה ברורה שם סי"ק יב: כל יום י"ד - היינו מעמוד השחר ויש נוהגים שלא לאכול מצה מראש חודש.
(ה) ולענין אכילת פירורי מצה בערב פסח כותב המשנה ברורה שם סי"ק יח: מצה שלא נילוושה **פשיטא דאסור** שיוצאין **בפרורין** בלילה ידי חובת מצה וכמו שכתבנו בסימן תס"א סי"ד במ"ב.
- (2) אכילת עוגה אפויה מקמח מצה בערב פסח
(א) רמ"א או"ח סי' תע"א, סעי' ב: **מצה** שנאפה כתקנה ואח"כ **נתפררה ונילושה ביין** ושמן, אינה נקראת מצה עשירה ואסורה לאכלה בערב פסח (מהרי"ו).
(ב) כותב המשנה ברורה שם סי"ק יט: ביין ושמן וכו' - בין שנאפית אח"כ שנית בין שלא נאפית ורוצה לאכול כמו שהיא.
(ג) משנה ברורה שם סי"ק כא: אינה נקראת וכו' - **דלא נתבטלה ממנה שם מצה ע"י זה** (על ידי שנתפררה והפכה להיות קמח מצה)... **וכל זה בשלא בשלה**.
(ד) שם: ומ"מ לצאת בה ידי מצה בלילה אין כדאי לפי מה שנתבאר לעיל בסימן קס"ח במ"ב סי"ק נ"ט.
(ה) וכן אוסר הראי"ה קוק בעולת ראייה חלק ב' עמ' רמ"ג, בפתח הגדה של פסח באזהרות שהיה מזכיר בשבת הגדול: "טארט(עוגה) שעושים מקמח מצה, כיון שהוא אפוי ולא מבושל אסור לאכול בערב פסח".
- (3) אכילת מצה מבושלת וקניידליך בערב פסח
(א) כותב במשנה ברורה שם סי"ק כא: אם בשלה וכמו שנוהגין במדינותינו לעשות כדורים ממצה שקורין **(קניידלעך)** או **מצה מבושלת** בכלי ראשון **מוותר לאוכלה קודם שעה עשירית** דזה בודאי לא מיקרי מצה וכדמבואר בשלחן ערוך בסימן תס"א, סעי' ד: "יוצא אדם (בליל הסדר) במצה שרויה (בכלי שני) והוא שלא נימוחה, אבל אם בשלה (בכלי ראשון) שיד סולדת בו אינו יוצא בה".
(ב) וכן כותב השלחן ערוך או"ח סי' תמ"ד, סעי' א': "י"ד שחל להיות בשבת... סעודה שלישית... צריך לעשותה קודם שעה עשירית."
(ג) ומוסיף שם הרמ"א: "יקיים סעודה שלישית במיני פירות או בשר ודגים".
(ד) ומעיר שם במשנה ברורה סי"ק ח: "דיכול לקים בתבשיל, כגון קניידלך".
(ה) מכל מקום יקפיד שתהיה המצה מבושלת, כבר לפני שבת בכלי ראשון, דהיינו בסיר מים או מרק רותח ולא בקערה או צלחת, כפי שכותב בשער ציון בס' תע"א, סי"ק כ: "דאם שורה המצה בקערה אף שהיא רותחת לא מקרי בישול".
- (4) אכילת מצה מטוגנת בערב פסח
(א) כתב בחיי אדם כלל קכט, סעי' יג: "אסור לאכול מצה בערב פסח, אבל (מצה) מפוררת ומבושלת, שקורין 'מצה-ברייא' או 'קניידלך', מותר לאכול, דאין זה לחם כלל לכולי עלמא, והוא הדין 'קרעמזיל' המוטגנים".
(ב) אמנם בפמ"ג באשל אברהם או"ח סי' תע"ב סי"ק ח' כותב: "ומטוגן באלפס(בסיר) בשמן בלי מים **צריך עיון**. דיש לומר דיוצא ידי חובה (בליל הסדר) ואסור לאכול כל היום (ערב פסח) דלאו בישול הוא."
(ג) ועיקר דעת המשנה ברורה שם בשער ציון סי"ק כ' נראה כחיי אדם, אף שמביא ספיקו של הפמ"ג, אבל אין ספק מוציא מידי ודאי: "לענין טיגון הגר"ז (שו"ע הרב) וחיי אדם מקילין כמו בבישול, ובפמ"ג **מסתפק** בזה".
- (5) לחם משנה, עוגות ועוגיות (יין) ממצה עשירה בערב פסח
במצה עשירה יש חשש חמץ למנהג האשכנזים (בדומה לקטניות), אבל עד סוף זמן אכילת חמץ 9.54 מותר גם לאשכנזים לאכול עוגות ממצה עשירה (ברכת בורא מיני מזונות) וגם להשתמש במצה עשירה כלחם משנה (ברכת המוציא לחם, כיון שקובע סעודה, כפי שכתב בשו"ת אגרות משה ח"א, סי' קנ"ו), אבל לכתחילה לא יאכל מצה עשירה העשויה מקמח וביצים אלא מקמח ויין וכדומה, כפי שמובא בשם הרב יוסף דוב סולוביצקי בנפש הרב (עמ' קעט): "בערב פסח שחל להיות בשבת הרבה נוהגים לאכול אייער מצות (שנילושו עם הביצים), וקובעים עליהן סעודה, ומברכים עליהן המוציא וכו', דאיסור אכילת מצה בערב פסח לא נוהג במצה עשירה שאינה ראויה לצאת בה ידי חובה בליל הסדר. ורבינו (הרב יוסף דוב סולוביצקי) ערער על זה, כי טען ואמר, שמן הנכון לחוש לדעת הרמב"ם, שרק נחשבת למצה עשירה בעיסה שנילושה ביין, שמן, דבש או חלב ולא בשאר מי פירות, ולפי דעתו של הרמב"ם אייער מצות (ביצים) כשרות לצאת בהם ידי חובה בליל הסדר, וממילא הו"ו עדיין בכלל האיסור דאכילת מצה בערב פסח."